

Första läsningen: **5 Mos 4:32-34, 39-40** (*Herren är Gud uppe i himlen och nere på jorden, det finns ingen annan*)

Gud uppmanar här sitt folk att göra jämförande religionsstudier. Har något annat folk en gud som är så mäktig och som så skonsamt kommit nära deras värld, talat till dem och befriat dem ur förtryck och slaveri? Nej, ty avgudarna är ett *intet* (jfr Jes 43:10-13). Vi kristna ser den fulla innebörden i Guds ”uppe” och ”nere” (v. 39): Faderns upphöjda storhet, Sonens nedstigande och frälsande lidande för oss, Anden som är Gud-med-oss *nere på jorden* (v. 39). Varje gång vi gör korstecknet uttalar vi *namnet över alla namn* (jfr Fil 2:9). Vi ska alltid göra det med vördnad!

Andra läsningen: **Rom 8:14-17** (*Ni har fått en ande som ger söners rätt så att vi kan ropa: ”Abba! Fader!”*)

I vår viktigaste bön *Fader vår* instämmer vi i Jesu tillitsfulla bön till Fadern. *Abba!* säger ett litet barn kärleksfullt till sin far på Jesu vardagspråk, arameiska. Vi är objektivt sett Guds barn genom dopet, inte genom en subjektiv ”frälsningsvisshet” (Anden är ofelbar, men inte vi!). Tron bygger på Guds löften, inte egna förnimmelser.

Evangelium: **Matt 28:16-20** (*Döp dem i Faderns och Sonens och Den helige andes namn*)

Matteus bok avslutas med en sammanfattande **kristologi** som även låter **Guds heliga Treenighet** klart träda fram. Vi är tillbaka i Galileen där allt började. Nu ska förkunnelsen börja om, inte bara inför ”Israels barn” (Matt 10:5f; 15:24) utan inför alla folk. Nu faller lärjungarna ner, framstupa, i tillbedjan, som de visa männen vid Jesu födelse (Matt 2:11). Nu ska det bli synligt för världen vem Jesus är: Människosonen (Dan 7:13) som har fått fullmakt av Fadern att undervisa, förlåta synder och vara det nya templet (Matt 7:9; 9:6,8; 11:27; 21:23 f). Ja, alla folk ska bli Jesu lärjungar, de ska lära sig Jesu bud (här tänks väl mest på Bergspredikan, Matt kap. 5-7) så som den auktoritativt utläggs av hans apostlar i gemenskap med Petrus (Matt 16:19; 18:18).

Dopformeln (v. 19) talar om ”namn” i singularis. Fader, Son och helig Ande är ett enda namn, inte flera. Så är Gud TRE och EN. Löftet att alltid vara med kyrkan på jorden – *jag är med er* (v. 20) – anknyter till namnet *Immanuel* (Gud-med-oss) från Josefs dröm i Matt 1:23 (jfr Jes 7:14). Vi anar ett eko av Guds mystiska namn *Jahve* som han uppenbarade för Mose: JAG ÄR DEN JAG ÄR (2 Mos 3:14). Det hebreiska ordet *Jahve* syftar på trogen närvaro: ”Jag är den som kommer att vara hos dig”. Det firar vi i dag: Gud är *den bakom allt Transcendente*, upphöjd över allt, men också *Den som kom till oss i vår ringhet* genom Maria, och även *Den som bor i vårt hjärta och i kyrkan*. Allt är nu blottlagt, allt ska nu proklamerats, vill Matteus säga.

MÅNDAGEN I ÅTTONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Pet 1:3-9** (*Ni har inte sett honom men älskar honom ändå*)

Vi påbörjar nu Petrus två brev. Här talar en erfaren predikant som kan entusiasmera. Hans ord väger tungt: han har själv sett Herren som den Uppståndne. Vi tror – han vet! Våra jordiska ägodelar går sönder eller mister glansen. Allt som vi sår vissnar senare. Men Gud håller en evig säkerhet och trygghet redo åt oss. För den utstår vi alla besvär. Hån och misshandel får oss inte att glömma den ousägliga himmelska glädjen (jfr v.8). Elden i v. 7 står för förföljelserna av kristna. En annan eld är *skärselden* efter döden som avlägsnar de sista resterna av kärlekslöshet och halvhjet (jfr 1 Kor 3:15).

Evangelium: **Mark 10:17-27** (*Sälj allt du har och följ mig*)

Den unge Martin Luther ville i sin skuldångest veta hur man skaffar sig ”en nådig Gud” – ungefär som Jesu unge landsman i dagens evangelium. Han kallar Jesus för ”god” (v. 18) – är det för att han vill smickra eller för att han vet vem Jesus verkligen är, Gud? Jesus är lite som en kung som vandrar omkring, förklädd till tiggare. Någon hälsar honom ”Ers Majestät”, men varför? Vet han att det är Kungen? Jesu motfråga i v. 18 verkar vilja testa just detta, men han får inget svar.

Jesu hänvisar den rike mannen till de sociala förpliktelserna i tio Guds bud. Räcker inte de för himlen? Men detta svar ger ingen ro (tänk på Luther). Den unge juden vill vara hundra procentigt säker. Det gillar Jesus: v. 21 kan läsas som att Jesus omfamnade och kysste honom. Han bjuds in till *fullkomlighetens väg*, den väg som många helgon i kyrkans historia skulle gå (t.ex. Franciskus av Assisi). Mannen stelnar till och släpper Jesu famn. Han kom ”till sans” igen, som man säger – han *mörknade*, skriver Bibel 2000.

Jesu kallelse avslogs och oron blev till sorg. Kamelen ville inte genom nålsögat. Den unge mannen valde att inte tillhöra den radikala gruppen kring Jesus utan återgå till sitt ynka lyxliv – tanken går till Luther som lämnade klosterlivet. Vad gjorde den rike sedan? Skaffade sig en bibeltolkning han kunde leva med: ”stanna i världen och lita på Guds nåd”? – ungefär så fick Luther sinnesro. Om den unge mannen fick frid vet vi inte. Jesus släppte honom med sorg: vad hade inte kunnat bli av honom!

Ära Herren med allt du äger... (Ords 3:9).
--

TISDAGEN I ÅTTONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Pet 1:10-16** (*Lev ett alltigenom heligt liv*)

De ”forskande profeterna” som Petrus syftar på (v. 10) är t.ex. den förtvivlade Daniel som i Dan kap. 9 ville räkna ut när frälsningen skulle komma. Eller Jesaja som fick se glimtar i förväg av det gudomliga barnets födelse (Jes 7:14; 9:2-6; 11:1-10) och av Messias sonande lidande för alla (Jes 52:13 – 53:12). Rättfärdiga, profeter och kungar har längtat efter att få se de stora ting som Petrus fick se, men de fick inte (jfr Matt 13:16-17; Luk 10:23-24). T.o.m. änglarna längtade efter det (v. 12; jfr 1 Kor 2:7). Författaren vet att han och hans läsare är privilegierade. Vi leva HELIGT, d.v.s. helt tillhöra Gud! *Ni skall vara heliga* – Moseböckernas refräng ekar här.

Evangelium: **Mark 10:28-31** (*Ni skall få hundrafalt igen mitt under förföljelser, och sedan evigt liv i den kommande världen*)

I motsats till den rike ynglingen vi läste om i går har Petrus och apostlarna lämnat familj, bostad och jobb för Jesu skull. Jesu löfte om ersättning har en märklig bismak: vem vill inte gärna ha allt man kan önska sig – gånger hundra – men... ”mitt under förföljelser (v. 30)”? Nej, man vill kunna sova lugnt med sina kära omkring sig. Hur ska man kunna det om säkerhetspolisens agenter ständigt står en efter livet? Då vore det väl enklare att sakta ner och bara följa buden i vanlig ordning och komma till himlen som Jesus förslog den unge mannen igår (jfr Matt 19:17).

Sanningen är att Petrus och apostlarna älskar Jesus, helt enkelt, trots att hans ord skrämmer dem och de inser att det kan bli väldigt krävande framöver. De vet att han vill skänka dem allt och tror att han kan göra det. Man undrar hur Judas tänkte nu.

Har jag inte sagt dig att om du tror, skall du få se Guds härlighet (Joh 11:40)?
--

ONSDAGEN I ÅTTONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Pet 1:18-25** (*Ni friköptes med Kristi dyrbara blod*)

Slavar och krigsfångar kunde i antiken friköpa sig om de lyckades få ihop tillräckligt med ”silver och guld” (v. 18). För slavar sågs det formellt som att ”deras gud har betalat priset”. Så ger Nya testamentet (jfr 1 Kor 6:20; Matt 20:28) mening åt Messias förnedrande död. Denna tolkning förknippas här med den mer judiska – att Jesu blod är som påsklammets blod som räddade hebreerna från döden i Egypten (v.19, jfr 2 Mos 12:1-28; Jes 53:7; Joh 1:29). Kristi blod är *dyrbart* (v.19) för att det är Guds blödande kärlek för oss, förberedd sedan evighet i hans outgrundliga visdom (jfr Kol 1:17). I dopet får vi del av dess renande kraft och av hans eviga liv (v.23).

Evangelium: **Mark 10:32-45** (*Vi går nu upp till Jerusalem där Människosonen skall utlämnas*)

Jesus förklarar för tredje gången för apostlarna att han ska lida, dö och uppstå. Det leder än en gång till nervösa frågor om makthierarkin i apostelgruppen. Det börjar nog gå upp för vissa att det Jesus säger inte bara är en ny liknelse utan kan bli blodigt allvar. Vilka chanser har Jesus i Jerusalem? Sebedaiossonernas fråga i v. 37 tyder på att de ser ett regeringsövertagande som en realistisk möjlighet. Deras självförtroende bygger väl på att de nyss har sett Jesus i hans ”härlighet” (v. 37; jfr Mark 9:2 f). Kanske räknar de med stöd från sympatisörer i Jerusalem som kan arrangera en ny social ordning i samförstånd med Rom. Eller så väntar de sig *eld från himlen* (Luk 9:54) eller *tolv legioner änglar* (Matt 26:53) som bereder marken för Jesu regim i ett apokalyptiskt scenario – ja, varför inte? Jesus ser på de två ivrarna. Klarar de ”bägaren” och ”dopet” han ska ta emot (Messias lidande, jfr Jes 51:17-22)? Båda svarar ”ja” men flyr senare som alla andra i Getsemane. Med tiden fick båda dock sin del: Jakob halshöggs (Apg 12:1-2). Johannes utsattes (enligt en legend) för tortyr. V. 42-45: Jesu rike på jorden kommer inte att fungera som andra riket. Där ska den störste vara som en slav åt de andra (v. 44). Allt i detta rike handlar om att *leva för andra*, ja, i nödfall gå i döden för dem. Som Jesus.

Där jag är kommer också min tjänare att vara (Joh 12:26).

TORSDAGEN 31 MAJ

DEN SALIGA JUNGFRUN MARIAS BESÖK, fest

I dag är det fest med anledning av DEN SALIGA JUNGFRUN MARIAS BESÖK HOS SIN SLÄKTING ELISABET (Luk 1:39-56). Maria, ung, ogift och gravid (och kanske på rymmen från snacket i byn?) välkomnades av sin gravida släkting, Elisabet, som är säker på att Maria bär Guds son! Den nåderika scenen är mänsklig, vardaglig: Elisabet ska snart föda och kommer att behöva hjälp. Maria, oväntat gravid, är mer än välkommen här. Kvinna hjälper kvinna. Bådas glädje får dem att jubla. Paulus ord från Rom 12:13 passar särskilt väl på denna scen: *Hjälp Guds heliga med vad de behöver, vinnlägg er om gästfrihet.*

Maria VET nu att alla ärkeängeln Gabriels ord (Luk 1:30-37) är sanna. Hon lovsjunger och vi lovsjunger: varje kväll upprepar miljoner människor Marias lovsång från Luk 1:46-55 i kyrkans kvällsbön (vespern). Jubla, Maria – *dotter Sion* som du kallas i denna dags första läsning (Sef 3:14)! Kyrkan – vi alla – kommer aldrig att låta din lovsång tystna!

Särskilda läsningar: Sef 3:14-18 eller Rom 12:9-16, samt Luk 1:39-56

FREDAGEN I ÅTTONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **1 Pet 4:7-13** (*Tjäna varandra, var och en med den nådegåva han har fått*)

Läsningen visar oss urkyrkans församlingsliv: man avstod från det grekiskt-romerska utsvävande sällskapslivet men hade så många kontakter med varandra som möjligt och bidrog med vad man hade. Vi anar också (indirekt) interna problem: synder, gnäll, meningslöst prat, chock och förvirring när förföljelser bröt ut. V. 8 betyder antingen att Gud bortser från våra synder när vi visar mycken kärlek (jfr Matt 6:14; Luk 7:47) eller att vi ska överse med vår nästas brister (jfr Ords 10:12; Jak 5:19-20).

Evangelium: **Mark 11:11-25** (*Mitt hus skall kallas ett bödens hus för alla folk*)

Jesu symbolhandlingar vill provocera. Det är kort före påsk – men fikonen mognar inte förrän i juni! Givetvis vet Jesus det. Han använder medvetet trädet för att utföra en profetisk handling som ska illustrera vad Gud tänker göra med folket om det inte omvänder sig (tanken går till Guds vingård i Jes 5:1-7 och fikonen i Jer 24:5; 29:17 – två metaforer för *Guds folk som inte bär frukt*). Förbannelsen är alltså en varning. Det samma gäller den våldsamma aktionen på tempelplatsen: ”Så här ska Gud göra med hela denna byggnad om ni inte slutar missbruka platsen till era ruttna affärer!” Jesus citerar profeten Jeremias (v.17; Jer 7:11; jfr Jes 56:7; Sef 1:9-11) som i sin tid profeterade om det första templets undergång (som följde år 587/586 f.Kr). Utåt liknar Jesus en ny Jeremia – precis så måste vanligt folk ha uppfattat honom. Och när Jesus få dagar senare (skärtorsdagen) beslutsamt lyfter kalken i nattvardssalen och proklamerar *det nya förbundet* genom sitt blod (Luk 22:20), så gör han anspråk på att uppfylla vad Gud lovat genom just denna profet (Jer 31:33-34). Men innan vi kommer så långt måste Jesus ta strid med Jerusalems partier. Det blir i kapitel 12.

Jesu ord i v. 23-25 har inte så mycket med förbannelsen av fikonsträdet att göra. Det är en undervisning om bön som väl läggs in här på grund av det som Jesus sade i v. 17 om templet som ett *bödens hus*. V. 25 står i *Matteus* version som en förklaring till Fader vår (Matt 6:14). Evangelisterna sätter ibland in Jesu ord i olika sammanhang.

Förslag till fredagsoffer: Göra min kyrka till <i>bödens hus</i> genom att be där lite extra.

LÖRDAGEN I ÅTTONDE VECKAN ”UNDER ÅRET”

Första läsningen: **Jud v. 17, 20b-25** (*Gud kan ställa er inför sin härlighet, fläckfria och jublande*)

Aposteln Judas brev, från vilket vi här får de sista verserna, har påfallande stora likheter med Första Petrusbrevet (kap. 2 och 3) som vi just gått igenom i vardagsmässorna. Brevet är varmt och personligt. Judas bekräftar att *rätt tro är den som förkunnas med apostolisk auktoritet* (jfr v.17). Men apostlarna lånade tydligen texter av varandra! V. 22-23 handlar om dem som tvivlar. Har de god vilja (vill ha hjälp att tro) ska vi rädda dem som vore de

instängda i ett brinnande hus. Är tvivlet elakt (hånfullt) ska vi se till att inte kladdas ner av deras verbala spyor.

Evangelium: **Mark 11:27-33** (*Vad har du för fullmakt att göra detta?*)

Tempelkomplexets ledande representanter går smart fram. I stället för att prompt ta fast Jesus ber de honom bevisa att han har rätt att göra som han gör. De syftar på tempelaktionen (evangeliet igår). *Är du herre över templet?* – det vill de veta, och syftet är att kunna formulera en formell anklagelse om hädelse (blasfemi) ifall Jesus säger ja. Men Jesus ställer ett villkor för att svara: motståndarna tvingas ta ställning för eller emot den populära Johannes döparen som avrättades på grund av sin kritik mot Herodes (Mark 6:14-29). Det är samma sak som att kräva ett klart svar på frågan om Herodes gjorde rätt eller fel. Det är politiskt sprängstoff. Jesus spelar ut makten mot makten. De välklädda herrarna måste slingra sig ur dilemmat och gör sig till ett åtlöje. Folk skrattar förmodligen. Men det är en farlig väg Jesus slår in på. Så här gör man inte om man söker erkännande. Jesus driver på en process som leder ut i politisk isolering. Lärjungarna tittar oroligt på varandra. ”Ska vi dela Döparens öde?”

Hur mina fiender viskar och mumlar dagen i ända om mig (Klag 3:62).
